

دستورالعمل معاملات اوراق اختیار فروش تبعی در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران

مصوب ۱۳۹۷/۰۶/۱۴ هیأت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار

• فصل یک - تعاریف و کلیات :

○ ماده ۱ :

اصطلاحات و واژه‌هایی که در ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، آیین نامه معاملات در شرکت بورس اوراق بهادار تهران، دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات اوراق بهادار در بورس اوراق بهادار تهران، دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات اوراق بهادار در فرابورس ایران و دستورالعمل معاملات قرارداد اختیار معامله در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران تعریف شده‌اند، به همان مفاهیم در این دستورالعمل به کار رفته‌اند.

واژه‌های دیگر دارای معانی زیر می‌باشند:

▪ بند ۱ :

اشخاص ملزم به واگذاری اوراق اختیار خرید تبعی: اشخاص حقیقی یا حقوقی که واجد شرایط واگذاری اوراق اختیار خرید تبعی به عرضه کننده می باشند؛

▪ بند ۲ :

اطلاعیه عرضه: اطلاعیه‌ای است مشتمل بر مشخصات "اوراق اختیار فروش تبعی" که طبق فرمت مصوب بورس و بر اساس ضوابط این دستورالعمل منتشر می شود؛

▪ بند ۳ :

اوراق اختیار خرید تبعی: ورقه بهاداری است که بر اساس آن، اختیار خرید تعداد مشخصی از دارایی پایه مطابق شرایط تسویه تعهدات اعلامی در اطلاعیه عرضه در سررسید به عرضه کننده اوراق اختیار فروش تبعی داده می‌شود؛

▪ بند ۴ :

اوراق اختیار فروش تبعی: ورقه بهاداری است که بر اساس آن، اختیار فروش تعداد مشخصی از دارایی پایه مطابق شرایط تسویه تعهدات اعلامی در اطلاعیه عرضه در سررسید به خریدار آن داده می‌شود؛

▪ بند ۵ :

دارایی پایه: اوراق بهاداری که اوراق اختیار فروش تبعی و یا اختیار خرید تبعی مبتنی بر آن است؛

▪ بند ۶ :

بیانیه ریسک: فرمی است که پیش از آغاز معاملات در بازار مشتقه به امضای مشتری می رسد و حاکی از آگاهی و پذیرش کامل مشتری از ریسک معامله و کلیه قوانین و مقررات مرتبط با آن در بازار می باشد؛

▪ بند ۷ :

حداقل حجم عرضه روزانه: حداقل تعداد اوراق اختیار فروش تبعی قابل عرضه توسط عرضه کننده در یک روز است؛

▪ بند ۸ :

خسارت: مبلغی است که از عرضه کننده و یا دارنده اوراق اختیار فروش تبعی در صورت عدم رعایت ضوابط این دستورالعمل اخذ می شود؛

▪ بند ۹ :

دوره معاملاتی: فاصله زمانی بین اولین روز معاملاتی و آخرین روز معاملاتی اوراق اختیار فروش تبعی است که در اطلاعیه عرضه اعلام می شود؛

▪ بند ۱۰ :

سرر سید: آخرین روز دوره معاملاتی است که پس از پایان جلسه معاملاتی آن روز، حسب مورد اوراق اختیار فروش تبعی یا اوراق اختیار خرید تبعی قابلیت اعمال دارد؛

▪ بند ۱۱ :

سقف خرید: حداکثر تعداد اوراق اختیار فروش تبعی است که می تواند توسط هر کد معاملاتی مجاز خریداری شود؛

▪ بند ۱۲ :

عرضه کننده: شخصی است که پس از تأیید بورس، مطابق با شرایط اعلامی در اطلاعیه عرضه اوراق اختیار فروش تبعی، برای اولین بار نسبت به عرضه اوراق اختیار فروش تبعی اقدام می کند؛

▪ بند ۱۳ :

فرم درخواست عرضه و تعهد تسویه: فرمی که عرضه کننده، مشخصات اوراق اختیار فروش تبعی و تعهدات عرضه را به بورس اعلام می کند و فرمت آن به تصویب بورس می رسد؛

▪ بند ۱۴ :

فرم درخواست معاملات ثانویه: فرمی است که دارنده اوراق اختیار فروش تبعی در خواست خود مبنی بر واگذاری اوراق اختیار فروش تبعی و دارایی پایه آن به خریدار جدید را به بورس اعلام می کند و فرمت آن به تصویب بورس می رسد؛

▪ بند ۱۵ :

قرارداد فی مابین مشتری و کارگزار: قراردادی است که بین مشتری و کارگزار منعقد و حقوق و تعهدات طرفین بر اساس آن مشخص میشود. مفاد این قرارداد توسط بورس تعیین میشود؛

▪ بند ۱۶ :

قیمت اعمال: قیمتی است که حسب مورد اوراق اختیار فروش تبعی یا اختیار خرید تبعی با آن قیمت در سررسید تسویه می شود؛

▪ بند ۱۷ :

قیمت مبنای دارایی پایه: قیمتی است که اساس محاسبات تسویه نقدی اوراق اختیار فروش تبعی یا اوراق اختیار خرید تبعی بوده و توسط بورس تعیین و در اطلاعیه عرضه ذکر می شود؛

▪ بند ۱۸ :

کل حجم عرضه: حداکثر تعداد اوراق اختیار فروش تبعی که از سوی عرضه کننده طی دوره معاملاتی، عرضه می شود؛

▪ بند ۱۹ :

کمیته انتشار: کمیته ای است که به منظور بررسی درخواست انتشار اوراق اختیار فروش تبعی مطابق مفاد این دستورالعمل تشکیل می شود .

- فصل دو - مشخصات اوراق اختیار فروش تبعی :
- ماده ۲ :

مشخصات اوراق اختیار فروش تبعی شامل موارد زیر است :

(۱) نماد معاملاتی؛	(۱۱) سررسید؛
(۲) دارایی پایه؛	(۱۲) شرایط تسویه تعهدات؛
(۳) عرضه کننده؛	(۱۳) شرایط انجام معاملات ثانویه در صورت وجود؛
(۴) کارگزار عرضه کننده؛	(۱۴) شرایط بازارگردانی در صورت وجود؛
(۵) حداقل حجم عرضه روزانه؛	(۱۵) زمان بندی فرآیند اعمال؛
(۶) کل حجم عرضه؛	(۱۶) نحوه تعیین قیمت مبنای دارایی پایه؛
(۷) سقف خرید؛	(۱۷) واحد پولی قیمت؛
(۸) محدودیت های معاملاتی؛	(۱۸) خسارت ها؛
(۹) قیمت اعمال؛	(۱۹) ساعات و روزهای معاملاتی؛
(۱۰) دوره معاملاتی؛	(۲۰) کارمزدها؛

تبصره ۱ :

بندهای (۱) تا (۱۹) مشخصات اوراق توسط بورس و بند (۲۰) توسط سازمان تعیین می شود .

تبصره ۲ :

روزهای انجام معامله و زمان شروع و پایان جلسه معاملاتی و تغییرات آن توسط بورس تعیین و حداقل دو روز کاری قبل از اجرا، توسط بورس اطلاع رسانی می شود .

تبصره ۳ :

مدیرعامل بورس میتواند ساعات شروع و خاتمه و طول جلسه معاملاتی را در صورت بروز اشکالات فنی در سامانه معاملاتی تغییر دهد. این تغییرات باید بلافاصله از طریق سایت رسمی بورس و سامانه معاملاتی به اطلاع عموم برسد. بورس باید مستندات مربوط به اشکالات فنی سامانه معاملاتی را در سوابق خود نگهداری و حسب درخواست به سازمان ارائه کند .

تبصره ۴ :

انجام معاملات ثانویه منوط به ایجاد زیرساخت فنی می باشد.

▪ تبصره ۵ :

کلیه بندهای مندرج در مشخصات اوراق اختیار فروش تبعی در قالب اطلاعیه عرضه حداقل یک روز کاری پیش از عرضه توسط بورس به اطلاع عموم میرسد .

▪ تبصره ۶ :

فقط در روز عرضه اولیه سهام، امکان واگذاری همزمان اوراق اختیار فروش تبعی به همراه سهام پایه به سرمایه‌گذاران در عرضه اولیه (به غیر از سرمایه‌گذاران واجد شرایط) وجود دارد. بورس موظف است این موضوع را در اطلاعیه عرضه اولیه قید نماید.

○ ماده ۳ :

چنانچه هر یک از مواعد تعیین شده در اطلاعیه عرضه مصادف با روزهای تعطیل رسمی باشد، اولین روز کاری پس از ایام تعطیل، ملاک محاسبه است .

○ ماده ۴ :

تصمیم‌گیری در خصوص صدور مجوز انتشار اوراق اختیار فروش تبعی در کمیته انتشار انجام می‌گیرد .

○ ماده ۵ :

کمیته انتشار از سه عضو و یک دبیر به شرح زیر تشکیل می‌شود:

- نماینده سازمان به انتخاب معاونت نظارت بر بورس ها و ناشران (به عنوان رئیس)؛

- نماینده بورس به انتخاب هیأت مدیره آن شرکت (به عنوان دبیر)؛

- نماینده شرکت سپرده‌گذاری مرکزی به انتخاب هیأت مدیره آن شرکت؛

▪ تبصره :

تشکیل جلسه و اتخاذ تصمیم منوط به حضور و موافقت اکثریت اعضاء می‌باشد.

○ ماده ۶ :

صدور مجوز انتشار اوراق اختیار فروش تبعی منوط به انجام وظایف زیر توسط کمیته انتشار است:

- احراز توانایی مالی عرضه‌کننده جهت ایفای تعهدات موضوع این دستورالعمل؛

- تعیین میزان و نوع وثایق و تضامین مورد نیاز جهت انتشار اوراق اختیار فروش تبعی.

○ ماده ۷ :

عرضه کننده، درخواست انتشار اوراق اختیار فروش تبعی را به همراه مدارک زیر از طریق کارگزار عرضه کننده به بورس ارائه می نماید:

۱- موارد بند ۲ تا ۱۴ موضوع ماده ۲

۲- گزارش توجیهی

۳- تضامین و وثایق پیشنهادی

۴- سایر موارد حسب تشخیص بورس یا کمیته انتشار

▪ تبصره ۱ :

گزارش توجیهی باید مطابق فرمت مورد تأیید کمیته انتشار، توسط عرضه کننده تکمیل و به تأیید دارندگان امضای مجاز برسد .

▪ تبصره ۲ :

در صورتی که عرضه کننده از مصادیق نهادهای مالی موضوع بند ۲۱ ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار ج.ا.ا باشد، باید تأییدیه مدیریت نظارت بر نهادهای مالی سازمان مبنی بر امکان عرضه اوراق اختیار فروش تبعی را نیز ارائه نماید .

○ ماده ۸ :

در صورتی که مستندات و مدارک موضوع ماده ۷ به صورت کامل به بورس ارائه گردد، بورس موظف است پس از حصول اطمینان از رعایت مقررات، مدارک موضوع بند ۲ ماده ۷ و نیز بند ۱۸ ماده ۲ را به کمیته انتشار ارسال نماید. کمیته انتشار موظف است مدارک و مستندات دریافتی را بررسی و حداکثر ظرف پنج روز کاری مراتب تأیید و یا عدم تأیید خود را در خصوص انتشار اوراق اختیار فروش تبعی به بورس اعلام نماید. بورس موظف است حداکثر ظرف دو روز کاری مراتب را به اطلاع کارگزار عرضه کننده برساند .

○ ماده ۹ :

در صورت صدور مجوز انتشار، عرضه کننده موظف است اقدامات لازم را جهت تودیع وثایق و تضامین نزد شرکت سپرده گذاری مرکزی انجام دهد .

○ ماده ۱۰ :

عرضه اوراق اختیار فروش تبعی به روش حراج در بورس انجام می شود.

○ ماده ۱۱ :

معاملات اوراق اختیار فروش تبعی بدون محدودیت دامنه نوسان قیمت صورت می‌گیرد، مگر اینکه بورس محدودیتی را تعیین نماید. در این صورت، موضوع باید حداقل یک روز کاری قبل از اجرا توسط بورس اطلاع‌رسانی شود .

● فصل سه - ثبت سفارش مشتریان :

○ ماده ۱۲ :

کارگزاران یا کارگزار/معامله‌گرانی مجاز به انجام معاملات در بازار مشتقه هستند که مجوز لازم را از سازمان اخذ کرده و عضو بورس باشند و به تشخیص سازمان نرم افزارهای آن کارگزاری امکانات لازم برای انجام معاملات اوراق اختیار فروش تبعی را داشته باشد . فعالیت در بازار مشتقه به منزله پذیرش مفاد این دستورالعمل و سایر مقررات مربوطه توسط کارگزار یا کارگزار/معامله‌گر می‌باشد .

○ ماده ۱۳ :

بورس می‌تواند برای کارگزاران مجاز به دسترسی به سامانه معاملاتی و مشتریان برای انجام معاملات اوراق اختیار فروش تبعی، محدودیت‌هایی با تأیید سازمان تعیین نماید .

○ ماده ۱۴ :

همه مشتریان به منظور فعالیت در بازار مشتقه باید فرم بیانیه ریسک و قرارداد فی مابین مشتری و کارگزار را نزد کارگزار تکمیل و امضا کنند. فرم بیانیه ریسک و قرارداد فی مابین مشتری و کارگزار توسط بورس تهیه و ابلاغ می‌شود .

○ ماده ۱۵ :

انواع سفارش و اعتبار آن در بازار مشتقه حسب مورد به شرح دستورالعمل‌های اجرایی نحوه انجام معاملات در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران، مصوب هیأت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار است که بر اساس ملاحظات فنی، توسط بورس انتخاب می‌شود .

○ ماده ۱۶ :

شناسایی و احراز هویت، دریافت و ثبت سفارش مشتریان و نگهداری سوابق معاملات و تسویه آنها بر اساس مقررات مربوطه انجام می‌شود .

○ ماده ۱۷ :

کارگزار باید در دفاتر خود برای هر مشتری، سرفصل جداگانه‌ای ایجاد کند و در زمان اجرای سفارش‌های مشتری از کفایت وجوه یا اعتبار در حساب وی اطمینان یابد .

• فصل چهار - نحوه انجام معاملات :

○ ماده ۱۸ :

مراحل انجام معاملات در بازار مشتقه حسب مورد براساس دستورالعمل های اجرایی نحوه انجام معاملات در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران، مصوب هیأت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار تعیین میشود .

○ ماده ۱۹ :

اگر کارگزار به دلیل خطای کاربری یا سامانه معاملاتی، نسبت به معاملات معترض باشد، باید مراتب اعتراض خود را با ذکر دلیل برای رسیدگی تا پایان معاملات همان روز به بورس اعلام کند. تصمیم مدیرعامل بورس در این زمینه لازمالاجرا است .

○ ماده ۲۰ :

اگر ظن دستکاری قیمت در معاملات وجود داشته باشد یا تغییرات غیرعادی در قیمت اوراق اختیار فروش تبعی مشاهده شود، بورس می تواند ضمن اعلام به عموم، نماد معاملاتی را حداکثر به مدت یک جلسه معاملاتی متوقف نماید. همچنین، سازمان می تواند راساً یا به پیشنهاد بورس، نماد معاملاتی را تا پنج روز کاری با اطلاع به بازار متوقف نماید. بازگشایی مجدد نماد، حسب مورد، براساس دستور متوقف کننده نماد معاملاتی امکان پذیر است. معاملات متأثر از اقدامات فوق به تشخیص مقام دستوردهنده، توسط بورس تأیید نمی گردد .

○ ماده ۲۱ :

در صورت وجود معاملات ثانویه، عرضه کننده می تواند یک یا چند بازارگردان دارای مجوز را جهت بازارگردانی اوراق اختیار فروش تبعی به بورس معرفی نماید. شرایط بازارگردانی پس از تأیید بورس اطلاع رسانی می شود .

○ ماده ۲۲ :

در فرآیند عرضه و حسب مورد معاملات ثانویه اوراق اختیار فروش تبعی، خریدار نمی تواند بیش از تعداد دارایی پایه ای که در اختیار دارد، اوراق اختیار فروش تبعی خریداری نماید، لذا مجموع تعداد اوراق اختیار فروش تبعی تحت مالکیت هر شخص در پایان هر روز معاملاتی، حداکثر باید به تعداد کل دارایی پایه متعلق به آن شخص با رعایت سقف خرید هر کد معاملاتی در اطلاعیه عرضه باشد .

○ ماده ۲۳ :

در صورتی که در فرآیند عرضه و حسب مورد معاملات ثانویه در پایان هر جلسه معاملاتی و نیز در سر رسید، مجموع تعداد اوراق اختیار فروش تبعی تحت مالکیت هر شخص از مجموع تعداد دارایی پایه تحت مالکیت وی و یا سقف خرید اعلامی در اطلاعیه عرضه برای هر کد در پایان هر روز بیشتر باشد، اوراق اختیار فروش تبعی مازاد، فاقد اعتبار بوده و مبلغ پرداختی توسط سرمایه گذار پس از کسر هزینه های مربوطه، به عنوان خسارت به عرضه کننده تعلق می گیرد .

▪ تبصره ۱ :

در صورت درخواست عرضه کننده و موافقت بورس، خریداران ملزم هستند دارایی پایه اوراق اختیار فروش تبعی را صرفاً از عرضه کننده خریداری نمایند .

▪ تبصره ۲ :

در شرایطی که اوراق اختیار فروش تبعی به منظور حمایت از سهام منتشر شود، در صورتی که در انتهای روز معاملاتی خرید اوراق تبعی، خریدار اوراق اختیار فروش تبعی، دارایی پایه را تحت مالکیت نداشته باشد یا بیش از تعداد دارایی پایه در اختیار، اوراق اختیار فروش تبعی خریداری نموده باشد یا مجموع خرید روز و مانده دارایی شخص در نماد تبعی مذکور از سقف خرید اعلامی در اطلاعیه عرضه برای هر کد بیشتر باشد، اوراق اختیار فروش تبعی مزاد فاقد اعتبار بوده و وجه پرداختی جهت خرید پس از کسر هزینه‌های احتمالی در صورت وجود، به خریدار اوراق اختیار فروش تبعی بازگردانده خواهد شد.

▪ تبصره ۳ :

در صورتی که هدف از انتشار اوراق به تشخیص بورس "حمایت از سهام" باشد، موضوع در اطلاعیه عرضه منتشر خواهد شد.

• فصل پنج - اعمال :

○ ماده ۲۴ :

اعمال اوراق اختیار فروش تبعی منوط به ارائه درخواست اعمال از سوی دارنده اوراق اختیار فروش تبعی از طریق کارگزار وی یا بورس مربوطه به شرکت سپرده گذاری مرکزی مطابق با زمان بندی فرآیند اعمال و طبق فرمت و رویه اعلامی شرکت سپرده گذاری مرکزی در اطلاعیه عرضه می باشد. در صورت عدم ارائه درخواست از سوی دارنده اوراق در مهلت مقرر، اوراق اختیار فروش تبعی، اعمال نشده تلقی می شود و عرضه کننده مسئولیتی در خصوص عدم اعمال دارنده اوراق ندارد .

○ ماده ۲۵ :

در صورت ارائه درخواست اعمال طی مهلت مقرر، حسب مورد اقدامات زیر توسط شرکت سپرده گذاری مرکزی، انجام می شود :

▪ بند الف :

انتقال دارایی پایه با آخرین قیمت اعمال اعلامی توسط بورس از دارنده اوراق اختیار فروش تبعی به عرضه کننده؛

▪ بند ب :

پرداخت مابه التفاوت آخرین قیمت اعمال اعلامی توسط بورس و قیمت مبنای دارایی پایه در سررسید به صورت نقدی، از سوی عرضه کننده به دارنده اوراق اختیار فروش تبعی .

▪ تبصره :

چنانچه روش اعمال به صورت پرداخت مابه التفاوت قیمت اعمال و قیمت مبنای دارایی پایه به صورت نقدی از سوی عرضه کننده به دارنده اوراق اختیار فروش تبعی باشد، تسویه تنها در صورتی انجام می شود که قیمت اعمال بیشتر از قیمت مبنای دارایی پایه در سررسید باشد .

○ ماده ۲۶ :

در صورتی که عرضه کننده تعهدات خود را ایفا نکند، مشمول پرداخت خساراتی به شرح زیر می شود :

▪ بند الف :

برای آن دسته از دارندگان اوراق اختیار فروش تبعی که دارایی پایه اوراق را تا پایان جلسه معاملاتی روز سر رسید در کد معاملاتی خود داشته اند، مبلغی مطابق با خسارات تعیین شده در اطلاعیه عرضه محاسبه شده و به دارنده اوراق اختیار فروش تبعی پرداخت می شود .

▪ بند ب :

به ازای روزهای تقویمی بین زمان سر رسید تا زمان ایفای تعهدات عرضه کننده حسب مورد از محل واریز وجه به حساب شرکت سپرده گذاری مرکزی و یا تضامین، خسارتی به صورت روزانه و متناسب با تعداد دارایی پایه موجود در کد مالکیت آن دسته از دارندگان اوراق اختیار فروش تبعی که درخواست اعمال خود را طی مهلت مقرر ارسال کرده و دارایی پایه را در کد مالکیت خود داشته باشند، مطابق با خسارات تعیین شده در اطلاعیه عرضه محاسبه و به آنها پرداخت می شود .

○ ماده ۲۷ :

در صورتی که حداکثر تا پنج روز کاری پس از سر رسید، عرضه کننده به طور کامل اقدام به تسویه تعهدات خود نکند، شرکت سپرده گذاری مرکزی موظف است از محل تضامین و وثائق اخذ شده نسبت به تسویه با آن دسته از دارندگان اوراق اختیار فروش تبعی که درخواست اعمال خود را طی مهلت مقرر ارسال کرده و دارایی پایه را در کد مالکیت خود داشته باشند، اقدام نماید .

▪ تبصره ۱ :

چنانچه بر اثر نوسان قیمت، مبلغی بیش از میزان بدهی عرضه کننده از محل تضامین و وثایق حاصل شود، شرکت سپرده گذاری موظف است مابه التفاوت را به حساب اعلامی توسط عرضه کننده واریز نماید .

▪ تبصره ۲ :

نحوه توزیع وجوه حاصله میان دارندگان اوراق به تشخیص کمیته انتشار تعیین می گردد .

▪ تبصره ۳ :

به منظور پوشش ریسک ناشی از عدم تکافوی تضامین و وثایق اخذ شده از عرضه کننده در ایفای تعهدات وی نسبت به دارندگان اوراق، عرضه کننده موظف است پیش از عرضه و طی یک وکالت نامه رسمی مطابق فرمت مصوب شرکت سپرده گذاری مرکزی، اختیار فروش دارایی های مقرر در وکالت نامه را به شرکت سپرده گذاری اعطا نماید .

○ ماده ۲۸ :

واگذاری اوراق بهادار توثیق شده، می تواند با تعیین بورس به یکی از روش های عرضه در بازار عادی، عرضه عمده یا عرضه هر حجمی از سهامی که خرید آن باعث شود اختیار انتخاب مدیران شرکت تغییر نماید، در قالب معامله عمده انجام شود .

○ ماده ۲۹ :

کارگزار فروشنده اوراق بهادار توثیق شده باید سفارش فروش ورقه بهادار را با حجمی به میزان ارزش برآوردی تعهدات و خسارات وثیقه گذار و با قیمتی حداقل برابر با سقف مجاز دامنه نوسان قیمت ورقه بهادار در بازار عادی در سامانه ی معاملات وارد نماید. کارگزار فروشنده نمی تواند زودتر از زمان مشخصی و بیش از مبلغ معینی که توسط بورس تعیین می شود، سفارش فروش را اصلاح نماید. در هر صورت کارگزار فروشنده ملزم به فروش اوراق بهادار مورد عرضه به بهترین قیمت قابل تطبیق خواهد بود .

○ ماده ۳۰ :

عرضه اوراق بهادار وثیقه شده در قالب معامله عمده، با رعایت موارد ذیل صورت می گیرد :

▪ بند الف :

کاهش قیمت سفارش خرید ثبت شده در سامانه ی معاملات یا ورود سفارش با قیمتی کمتر یا برابر با بالاترین سفارش خرید ثبت شده در سامانه ی معاملات، مجاز نمی باشد و حذف سفارش خرید، صرفاً در صورت ثبت سفارش خرید با قیمت بالاتر در سامانه ی معاملات مجاز است .

▪ بند ب :

حذف سفارش فروش صرفاً به منظور ثبت سفارش فروش جدید امکان پذیر است. افزایش قیمت سفارش فروش ثبت شده در سامانه ی معاملات نیز صرفاً در صورت ثبت سفارش خرید با قیمت برابر یا بالاتر از سفارش فروش ثبت شده مجاز می باشد .

▪ بند ج :

در صورت ثبت سفارش خرید یا فروش با رعایت الزامات این دستورالعمل در ده دقیقه پایانی جلسه ی رسمی معاملاتی، ادامه رقابت به جلسه ی معاملاتی بعد موکول شده و کارگزاران دارای بهترین مظنه های خرید و فروش می بایست سفارش خود را با همان قیمت یا قیمت بهتر در ابتدای جلسه ی معاملاتی بعد وارد سامانه نمایند .

○ ماده ۳۱ :

در صورتیکه در سررسید، نماد معاملاتی دارایی پایه متوقف باشد، اعمال اوراق اختیار فروش تبعی به روش زیر صورت می گیرد :

▪ بند الف :

چنانچه تسویه تعهدات به صورت پرداخت مابه‌التفاوت قیمت اعمال و قیمت مبنای دارایی پایه به صورت نقدی از سوی عرضه کننده به دارنده اوراق اختیار فروش تبعی باشد، تسویه براساس آخرین قیمت اعمال اعلامی بورس و آخرین قیمت مبنای دارایی پایه، انجام میشود .

▪ بند ب :

چنانچه تسویه تعهدات اوراق اختیار فروش تبعی به صورت انتقال دارایی پایه به قیمت اعمال از دارنده اوراق اختیار فروش تبعی به عرضه کننده باشد، براساس آخرین قیمت اعمال اعلامی توسط بورس، تسویه میشود .

○ بند ۳۲ :

در صورتی که به دلیل توقیف و یا توثیق، امکان نقل و انتقال دارایی پایه در سررسید ممکن نباشد، اوراق اختیار فروش تبعی مربوطه غیرقابل اعمال بوده و مسئولیت این موضوع برعهده دارنده اوراق اختیار فروش تبعی مطابق با شرایط مقرر در فرم بیانیه ریسک می باشد .

• فصل شش - اقدامات شرکتی :

○ ماده ۳۳ :

توقف و بازگشایی نماد معاملاتی اوراق اختیار فروش تبعی به طور همزمان با توقف و بازگشایی دارایی پایه در بازار نقد و به یک روش انجام میشود .

○ ماده ۳۴ :

چنانچه دارایی پایه موضوع اوراق اختیار فروش تبعی، سهام یکی از شرکت های پذیرفته شده در بورس باشد، اقدامات شرکتی شامل تقسیم سود و افزایش سرمایه ناشر سهم پایه، منجر به تعدیل قیمت اعمال و تعداد اوراق اختیار فروش تبعی به شرح زیر می شود :

▪ بند ۱ :

در صورتی که اوراق اختیار فروش تبعی با هدفی غیر از تأمین مالی منتشر شده باشد:

الف) در صورت افزایش سرمایه:

$$\text{قیمت اعمال قبل از افزایش سرمایه} \times \frac{\text{قیمت تئوریک سهام پایه پس از افزایش سرمایه}}{\text{قیمت پایانی سهام پایه در آخرین روز قبل از افزایش سرمایه}} = \text{قیمت اعمال تعدیل شده پس از افزایش سرمایه}$$

$$\text{تعداد اوراق اختیار فروش تبعی قبل از افزایش سرمایه} = \frac{\text{قیمت اعمال قبل از افزایش سرمایه}}{\text{قیمت اعمال تعدیل شده}} \times \text{تعداد اوراق اختیار فروش تبعی قبل از افزایش سرمایه}$$

(ب) در صورت تصویب تقسیم سود توسط مجمع ناشر سهام پایه:

$$\text{سود تقسیمی مصوب مجمع بابت هر سهم} - \text{قیمت اعمال قبل از تقسیم سود} = \text{قیمت اعمال تعدیل شده پس از تقسیم سود}$$

بند ۲:

در صورتی که اوراق اختیار فروش تبعی با هدف تأمین مالی منتشر شده باشد:

(الف)

$$\text{درصد افزایش سرمایه} + 1 \times \text{تعداد اوراق اختیار فروش تبعی قبل از افزایش سرمایه} = \text{تعداد اوراق اختیار فروش تبعی بعد از افزایش سرمایه}$$

قیمت اعمال تعدیل شده پس از افزایش سرمایه

$$= \frac{\left(\text{مبلغ تعیین شده در گواهی حق تقدم خرید سهام پایه جدید} \times \text{تعداد سهام پایه جدید ناشی از افزایش سرمایه} \right) + \left(\text{تعداد اوراق اختیار فروش تبعی قبل از افزایش سرمایه} \times \text{قیمت اعمال قبل از افزایش سرمایه} \right)}{\text{تعداد اوراق اختیار فروش تبعی تعدیل شده پس از افزایش سرمایه}}$$

(ب) در صورت تصویب تقسیم سود توسط مجمع ناشر سهام پایه:

$$\text{سود تقسیمی مصوب مجمع بابت هر سهم} - \text{قیمت اعمال قبل از تقسیم سود} = \text{قیمت اعمال تعدیل شده پس از تقسیم سود}$$

تبصره ۱:

اگر قیمت و تعداد اوراق در زمان تعدیل، شامل جزء اعشاری باشد، عدد حاصل به صورتی گرد می شود که اختلاف ارزش دارایی سرمایه گذار قبل و بعد از اقدام شرکتی حداقل شود.

▪ تبصره ۲ :

بورس تغییرات موضوع این ماده را محاسبه کرده و قبل از بازگشایی نماد معاملاتی اوراق اختیار فروش تبعی از طریق سایت رسمی خود به اطلاع عموم می‌رساند .

○ ماده ۳۵ :

در صورتی که اوراق اختیار فروش تبعی، ناشی از حق تقدم خرید سهام پایه جدید شرکت باشد، دارنده اوراق اختیار فروش تبعی باید مبلغ تعیین شده در گواهی حق تقدم خرید سهام پایه جدید را ظرف مهلت مقرر به حساب ناشر سهم پایه واریز نماید. در غیر این صورت اوراق اختیار فروش تبعی ناشی از حق تقدم سهام پایه جدید، فاقد اعتبار بوده و عرضه کننده تعهدی در قبال اعمال آن در سررسید اوراق اختیار فروش تبعی ندارد .

▪ تبصره ۱ :

اعمال این بخش از اوراق پس از پایان مهلت پذیره نویسی سهام پایه است.

▪ تبصره ۲ :

در طرح تأمین مالی، در صورت واریز مبلغ تعیین شده در گواهی حق تقدم خرید سهام پایه جدید توسط دارنده اوراق اختیار فروش تبعی، تعهد عرضه کننده در سررسید به میزان مبلغ واریزی توسط دارنده اوراق، افزایش می یابد .

○ ماده ۳۶ :

چنانچه اوراق اختیار فروش تبعی ناشی از سهام جایزه ناشر سهم پایه باشد، اعمال این بخش از اوراق همانند زمان بندی فرآیند اعمال اعلامی در اطلاعیه عرضه انجام می شود .

• فصل هفت - طرح تأمین مالی :

○ ماده ۳۷ :

در صورتی که انتشار اوراق اختیار فروش تبعی به منظور تأمین مالی شرکت ها با استفاده از خرید اوراق اختیار خرید تبعی باشد، علاوه بر موارد ذکر شده در ماده ۲ این دستورالعمل، موارد زیر نیز پس از تأیید بورس در اطلاعیه عرضه به اطلاع عموم می رسد :

(۱) نماد معاملاتی اوراق اختیار خرید تبعی؛	(شرایط اشخاص ملزم به واگذاری اوراق اختیار خرید تبعی؛
(قیمت اعمال اوراق اختیار خرید تبعی؛	(شرایط انجام معاملات ثانویه؛
(سررسید اوراق اختیار خرید تبعی؛	(خسارت‌ها؛
(حجم واگذاری اوراق اختیار خرید تبعی؛	(کارمزدها.
(شرایط تسویه تعهدات در سررسید اوراق اختیار خرید تبعی؛	

تبصره :

وجود فاصله بین زمان سررسید اوراق اختیار فروش تبعی و اوراق اختیار خرید تبعی یا قیمت اعمال آن ها الزامی است. تأیید این موضوع توسط کمیته انتشار صورت می گیرد .

○ ماده ۳۸ :

دارایی پایه خریداری شده توسط اشخاص ملزم به واگذاری اوراق اختیار خرید تبعی، در همان روز معاملاتی به طور خودکار و به میزان اوراق اختیار فروش تبعی خریداری شده، بدون هزینه نزد شرکت سپرده گذاری توثیق و اوراق اختیار خرید تبعی به عرضه کننده واگذار می شود .

▪ تبصره :

تا زمان فراهم شدن شرایط فنی توثیق خودکار دارایی پایه، بورس می تواند فروش مجدد دارایی پایه موضوع این ماده توسط دارنده اوراق اختیار فروش تبعی را تأیید نکند .

○ ماده ۳۹ :

اوراق اختیار خرید تبعی واگذار شده توسط اشخاص ملزم به واگذاری اوراق اختیار خرید تبعی به عرضه کننده، غیرقابل معامله می باشد.

○ ماده ۴۰ :

انجام معاملات ثانویه اوراق اختیار فروش تبعی موضوع این فصل منوط به ارائه درخواست کتبی از سوی اشخاص ملزم به واگذاری اوراق اختیار خرید تبعی مطابق با فرم درخواست معاملات ثانویه به بورس بوده و پس از تأیید بورس با شرایط زیر امکان پذیر است :

▪ بند الف :

اعلام رفع توثیق دارایی پایه و قابلیت معامله اوراق اختیار فروش تبعی به شرکت سپرده گذاری مرکزی توسط بورس؛

▪ بند ب :

انجام معاملات ثانویه دارایی پایه و اوراق اختیار فروش تبعی در یک جلسه معاملاتی توسط دارنده اوراق اختیار فروش تبعی به خریدار جدید اعلامی در فرم درخواست معاملات ثانویه پس از رفع توثیق دارایی پایه و اوراق اختیار فروش تبعی آن .

▪ تبصره :

در صورت انجام معامله ثانویه اوراق اختیار فروش تبعی به همراه دارایی پایه آن، دارایی خریدار جدید پس از خرید اوراق اختیار فروش تبعی، به میزان اوراق خریداری شده نزد شرکت سپرده گذاری مرکزی توثیق و کلیه حقوق و تعهدات متعهد قبلی اوراق اختیار خرید تبعی به خریدار جدید اوراق اختیار فروش تبعی منتقل می شود .

▪ ماده ۴۱ :

چنانچه دارایی پایه موضوع اوراق اختیار خرید تبعی واگذار شده، سهام یکی از شرکت های پذیرفته شده در بورس باشد، اقدامات شرکتی شامل تقسیم سود و افزایش سرمایه ناشر سهم پایه، منجر به تعدیل قیمت اعمال و تعداد اوراق اختیار خرید تبعی واگذار شده مطابق با ماده ۳۴ این دستورالعمل می گردد .

▪ تبصره :

تاریخ اعمال این بخش از اوراق پس از پایان مهلت پذیره نویسی سهام پایه است و عرضه کننده در صورتی می تواند نسبت به اعمال این بخش از اوراق اقدام نماید که دارنده اوراق اختیار فروش تبعی، مبلغ تعیین شده در گواهی حق تقدم خرید سهام پایه جدید را واریز کند .

○ ماده ۴۲ :

نحوه و زمان بندی فرآیند اعمال اوراق اختیار خرید تبعی واگذار شده، مطابق فصل پنجم این دستورالعمل است .

▪ تبصره ۱ :

تعداد اوراق اختیار خرید تبعی همواره معادل تعداد اوراق اختیار فروش تبعی قابل اعمال خواهد بود .

▪ تبصره ۲ :

چنانچه در سر رسید اوراق اختیار فروش تبعی، اشخاص ملزم به واگذاری اوراق اختیار خرید تبعی نسبت به اعمال اوراق خود اقدام نمایند، به میزان اوراق اختیار فروش تبعی اعمال شده، اوراق اختیار خرید تبعی واگذار شده توسط آنها به عرضه کننده، در کد مالکیت عرضه کننده ملغی و بلااثر می شود .

▪ تبصره ۳ :

چنانچه روش اعمال به صورت پرداخت مابهالتفاوت قیمت اعمال و قیمت مبنای دارایی پایه به صورت نقدی از سوی واگذار کننده اختیار خرید تبعی به عرضه کننده باشد، تسویه تنها در صورتی انجام می شود که قیمت اعمال کمتر از قیمت مبنای دارایی پایه در سر رسید باشد .

▪ تبصره ۴ :

در صورتی که روش اعمال به صورت انتقال دارایی پایه با آخرین قیمت اعمال اعلامی توسط بورس از دارنده اوراق اختیار خرید تبعی به عرضه کننده باشد، اجرای درخواست اعمال قرارداد اختیار خرید تبعی، مستلزم تأمین ارزش اعمال قرارداد به علاوه هزینه های اعمال توسط عرضه کننده، مطابق زمان بندی و رویه اعلامی شرکت سپرده گذاری مرکزی در اطلاعیه عرضه می باشد. در صورت عدم تأمین ارزش اعمال مطابق زمان بندی و رویه اعلامی، اختیار خرید تبعی قابل اعمال نخواهد بود و دارایی پایه خریداری شده توسط اشخاص ملزم به واگذاری اوراق اختیار خرید تبعی از توثیق خارج و در مالکیت آنها قرار خواهد گرفت.

• فصل هشت - سایر موارد :

○ ماده ۴۳ :

نرخ کارمزد معاملات، کارمزد اعمال، کارمزد پذیرش و هزینه توثیق حسب مورد به پیشنهاد بورس و سپرده گذاری مرکزی به تصویب هیأت مدیره سازمان می رسد .

○ ماده ۴۴ :

کلیه موارد اطلاع رسانی ذکر شده در این دستورالعمل باید از طریق سایت رسمی بورس اعلام شود .

○ ماده ۴۵ :

موارد تصریح نشده در این دستورالعمل، تابع مقررات مرتبط در دستورالعمل معاملات قرارداد اختیار معامله در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران است.

○ ماده ۴۶ :

با تصویب آن، دستورالعمل عرضه اوراق اختیار فروش تبعی برای سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نسخ می شود .